

Владимир Којицл

УВОД У ПОСТХУМАНИЗАМ

Док другу годину заредом у част антиковидне туге и опомене ставља маску на лице, тек понеки хумани становник Земље присети се просте чињенице да заправо понавља већ деценијама уобичајен обред хиљада/милиона других Земљана који то чине свакодневно. И да ти други то одавно не чине само због превенције других заразних болести, него и због опако загађеног ваздуха и других еко-ризика, подједнако опаких за укупну биосферу колико и за биолошко тело човека. И док тако (не)промишљено измењеног лика срљамо у (не)познато као (не)мишљено, наши нас научници повремено обавесте како можда више не само да нисмо они који мислимо да јесмо, него да и оно по чему ступамо више није оно што мислимо да јесте.

Рецимо: да смо својим (не)промишљеним хуманим деловањем довршили 11.700 година стару геолошку епоху планете коју трошимо и тако из претходног *холоцена* ступили у нову геолошку еру названу управо по нама – *анџроџоцен*. Такав су званичан назив за текуће планетарно и наше време предложили надлежни научни органи још 2016. године, с тежњом да га као стање, дијагнозу и речит термин прихватимо до краја 2021. При чему ни утешно ни тужно не звучи научна поука да ипак неће бити антропо-ценског рођенданског славља, будући да новопроглашену еру ваља сматрати панземаљском приновом још од 1950, када су учестале атомске пробе, загађење угљеником, пластиком и сличне краткотрајне радости наопаке индустријализације зарад опаке потрошње постале опасан планетарни контраритам.

И контратег до тада претежно светлим визијама с ликом човека на челу колоне свеопштег земаљског напретка.

Данас видљиви резултати те полувековне хумане контратежње и контрапраксе увелико су ставили велики знак питања на три и по века старо веровање да се снаге природе могу контролисати моћима људске науке, људског разума и технолошким пречицама за скок у будућност. Тако је и слика будућности све мање целовита и јасна, а могући исходи које нам данашњи научни футуролози дочаравају нису ништа мање антагонистички радикални од оних које су нам већ понудиле утопијске и дистопијске визије њихових артистичких претеча.

Оно око чега бисмо се лако могли сложити дало би се исказати као пуно сагласје с не тако давном опаском угледног америчког *либералној конзервативца* (!) Џорџа Ф. Вила – да је будућност обично иста као и прошлост, све до оног момента кад то више није! А тај моменат промене нам се управо драматично збива, иако засад није остварена ниједна од њених мрачнијих прогноза. Рецимо, она математичара и SF писца Вернона Винца из 1993. године, да ћемо за тридесет година имати технолошка средства да створимо надљудску интелигенцију. И да ће убрзо након тога људска ера бити завршена!

По Винцу нас постхумано стање очекује за непуних годину дана. По другима га већ живимо. Једино што нова виђења појма људскости и људског бића као активне планетарне чињенице нису истоврсно мишљена нити су у оно што следи прогностички уписана с истоврсним вредносним предзнаком. Пропасти или некакве утеловљене постљудскости чије контуре засад не можемо ни сагледати, камоли дефинисати.

Све док око тога нема сагласности подједнако се можемо надати да нас и верерице и слоновии још увек сматрају људима, као што можемо признати да постхуманизам засад јесте више од теоријског каприца заснованог на значајним чињеничним и методолошки прегледно сабраним увидима све већег низа релевантних људи, али и мање од крајње потребе да се под хитно преименујемо или осећамо трансхуманим, без остатка.

Говоримо ли пак о постхуманизму као нечем већем од теме а мањем од збиље, рецимо о погледу на стварност и њеном сутра израженом у писму које активно барата стварима овога света и његовим неграматичким футуром, та већ готово критична сума појединачних теоријских увида и практичних предлога за пут у (пост)људско *ипрегсѿојеће* далеко је од било каквог битног сагласја. А опет је крајње интригантна.

Постхуманистички оптимизам Макса Мора и других екстропијанаца с низом предлога/правила за пут до *ѿтехнолошки ѿобољшаној* постчовека, вредног опстанка и способног да опстане. Учевне теоријске вивисекције постхуманистичких теорија и игара форензички прецизне Роси Брајдоти. Сабран четворочлани сценарио могућих будућности човечанства Ника Бострома. Увиди и слутње прошлoвековних магова футуропрорицања, од Френсиса Фукујаме до Реја Курцвајла па унакрст. Српски киберпанк-зет Брус Стерлинг и његова луцидна потказивања светлוצавих техночаролија које *нас* чине својим продужецима, уместо да буде обрнуто. Црнотржишне и црномагијске операције на биотехнолошкој берзи под аналитичком лупом Јуцина Такера.

И много, много тога другачије опсесивно распричаног и опомињуће тачно уцртаног на уску стазу ка будућности о којој ми данас можда знамо и више него што би она сутра могла знати о нама.

Три текста који следе примери су новије мислеће/текстуалне праксе која о свему поменутом у овом скромном уводу говори непојамно више него што је до тачке која следи прећутано.